

NR. 8.
Anulu VI.
1892.

Gherl'a
15/27
Aprilie.

AMICULU FAMILIEI

Apare in 1/13 si 15/27 ziua a fie-carei lune. Pretiulu de prenumeratiune pre unu anu e 5 fl., pre unu semestru 2 fl. 50 cr., pentru Romani'a si Tierile latine pre unu anu 13 franci — lei noi, pre unu semestru 7 franci — lei noi.

Doi nefericiti.

— *Novela originala.* —

(Urmare.)

Turdanu fu prezentatu societatii si primitu cu multa afabilitate din partea membrilor acesteia. — Erau familii de negutiatori in legatura comerciala si de consanginitate cu repausatulu Kropp senior, care fusese unulu dintre cei mai mari negutiatori in Temisiór'a. — Jocurile sociale intrerupte catu-va tempu prin recomendarile imprumutate, se continuara cu mare animatiune si cu placere copilarésca propria numai germaniloru. Tenerulu Kropp era suflutulu societatii. Elu inventa si conducea jocurile si in casu de certe facea dreptate cu o auctoritate suverana, care nimene nu i-o tragea la indoieala. Dinsulu era unu omu de totu vioiu si iubitoriu de petreceri; de seriozitatea vietii nici idea n'avea. Copilu unicu si desmierdatu alu parintiloru sei avuti, n'a avutu nece-candu a se lupta cu neajunsuri; din contra, tote dorintiele i-s'au implenit. Chiaru si in casatoria inca l'a refatiatu noroculu, dandu-i de socia o muiere cu distinsele insusiri ale Adelei.

Adel'a era fet'a orfana a preotului romanu din apropierea Temisioarei, Popescu, — pre care dupa mortea parintiloru sei o luá la sine si crescú cá pre a s'a, mam'a lui Kropp, care era prietena buna cu parentii Adelei si nasi'a acesteia.

Desvoltandu-se copil'a la frumsetia rara, tenerulu Kropp, care dupa mórtea tata-ne-sev licuida negutiatori'a si se facu rentieriu, venindu a-casa se inamora de ace'a, pre care pan' acuma o consi-

derá si tracta cá pre o sora, si 'si exprima inaintea mamei s'ale dorinti'a fierbinte de-a o luá de socia. Mama-sa desi iubiá multu fet'a, totu nu se invoia la acesta casatoria si se nisui a scote gresusii din capulu fiului seu. Veditendu, cá nu-i succede acesta, — i declará cá fet'a inca nu e de 19 ani, prin urmare pre tenera de maritu; sperandu, cá fiulu ei, avendu de-a accepta mai multu pana se crezca fet'a, o vá uita.

Tenerulu Kropp inse, in contr'a naturei sale nestatornice, nu o uita de locu si dupa decurgerea unui anu era aduse lucrulu cu tota seriozitatea inainte. Mama-s'a fu silita se ceda. Ce se tiene de Adel'a, ea dintre toti tenerii, cati i-cunoscea, nu iubiá nici pre unulu asié cá pre Kropp, care totudeaun'a i-a fostu cá unu frate bunu si amicu devotatu; nu e dar' mirare, cá a primitu bucurosu de a-i fi socia. Despre amoru, acestu sementiementu puternicu, care 'ti face vietia pre acestu pamentu raiu séu iadu, cum i-place sortii, nici idea n'avea inca biét'a feta, — prin urmare nici nu cugeta la ace'a ce ar' trebni se sementiesca pentru Kropp, cá se-i devina socia. Ea se marita dupa elu si de siese luni, decandu i era socia, se sentia bine langa elu. De cate-va septemani erau in Pest'a, locuiau in casa loru propria din Strad'a-Sierpelui, cumperata inca de betranulu Kropp, si gustau, mai alesu ea, placerile unei cetati mari. Kropp era plinu de atentiune si prevenintia facia de tener'a s'a socia.

Nici o cauza dar' nu erá cá soci'a lui se nu se afie sí fericita.

Adel'a nu luá parte la jocu, cá-ci erá ostentata de preambulare. Dins'a asiedindu-se pre o narama mare conversá cu Turdanu, care stá inaintea ei. Dupa cátu-va tempu unele dómne, cari nu luáu parte la jocu, se apropiara si incepura a conversá cu dins'a despre obiecte si lucruri, ce nu-lu interesáu pre Turdanu; elu dupa unu restempu covenintiosu se sí departá si aprindiându-si o sugara, priviá, redímatu de unu arbore, la jucatori.

Numai atát'a au acceptatu dómnele curiose, cá se póta intrebá dupa placu pre tener'a dama despre Turdanu, care li-se pareá a fi unu teneru fórte amabilu si pentru unele asceptabilu de ginere.

N'avemu ce ne mirá de acést'a. In cetati mari nici omenii cari locuescu in ace'asi casa, nu-si cunoscu relatiunile.

— Unu teneru fórte placutu — dise un'a.

— Ba chiar' frumosu adause alt'a.

— Se vede, ca e omu invetiatu; atátu de teneru si atátu de seriosu! dise a trei'a.

Adel'a nu-lu vediu pre Turdanu „atátu“ de seriosu, ci totu vioiu pana acum; erá dar' curioá, ca ce figura face cându e atátu de seriosu. 'Lu cercá cu privirea si 'lu aflá lánga arbore.

— Sugar'a de multu nu-i mai ardeá, — priviá nestramutatu la jocu, dar' din facia i-se vedeá cá nu urmaresce cu atentiune fasale jocului. De acele espresioni varie, cari se desémna pre faci'a nóstra, candu urmarimu desvoltarea unui lucru prin diferitele lui peripetie, nici urma in acésta facia. O singura espresiune se observá pre faci'a lu, ace'a a unei melancolie profunde.

Adelei i-se pará, cá acestu omu nu e celu de mai inainte; melancoli'a acést'a profunda pre acésta facia, pre care o vediu pan' acum numai voiósa, i causá dorere. Tenerulu acest'a trebue se pórté in sinu-si o dorere mare. Ea ar' fi doritu, se-i fia ceva rudenia, cá se aiba dreptu a-lu mangaiá. Dins'a devení preocupata si respundeá distrasa la diferitele intrebari ale dómneloru de lánga ea.

Intre acestea joculu se finí si se dadù semnalulu de ujina, care dadù de lucru tuturor dómneloru. Fia-care luá din man'a servitórei celea aduse de acasa si le espunea gustuosu pe óre care petecu de locu in cerculu celu mare formatu de óspeti si totu-o-data ospetatori.

Cum ca la gatirea acestoru bucate, cari aveáu se supórté critic'a severa a unei multimi de ochi preceptoru, fie-care s'a nisuitu a-si satisfice ambitiunei de económa buna, nu este de lipsa a se spune celoru ce cunoscu femeia.

Ujin'a luculica, la care firesce, trebui sè iee parte sí Turdanu, durá multu tempu si decurse cu multa voiciune. Tenerulu Kropp numai incetá

din glume. Anecdotele si enaratiunile lui comice faceau adeseori de societatea nu se poteá reculege de risu. Cum e atunci elu faceá o facia de totu serioá si nu diceá nici unu cuventu, prin ce apoi firesce, producéá o noua erumpere de risu.

Vestitululu vinu rosiu de Bud'a facù societatea si mai animata. Kropp toastá in continú producúndu pre o multíme de originali bonvivanti germani.

Dupa ujina Kropp organísá tenerimea in choru si produsé cu ea câte-va arii germane dintre cele mai placute.

Societatea sciindu, cá Adel'a e romana, o rogá, se cante cev'a romanesce. Ea se invoí numai decátu si rogá din parte-i pre Turdanu se o acompanieze. Bucuri'a si interesarea societatiei fù mare, afláudu cá sí Turdanu e romanu si cá acumu voru se audia, ce pâna acum, afara de Kropp, nici unulu nu audisè unu duetu romanescu.

Turdanu aveá unu basu frumosu si bene-deprinsu.

La intonare dejá se facù tacere mormentala. Ascultatorii 'si retieneáu resuffarea, cá se audia mai bine. Vócea argintia a Adelei cu rar'a ei flexibilitate si potere in espresioni 'lu incántá, transportá pre Turdanu, ér' unele accente puternice ale vócei lui barbatescu petrundeáu pâna la anim'a teneri dómne si o faceáu se tresara de o neesprimabila placere, de unu nespusu deliciu. — La fineapiesei ascultatorii erumpsera in vivate, hoch-uri si aplause. Rogarile, se mai cante cev'a, se repetiáu. Adel'a intoná un'a dintre acele doine poporale, la cari 'lu invetiasera pre romanu suferintiale secularie, si cari ori de-cate-ori se repietiescu, totudeaun'a storecu lacrimi chiar' si din ochii romanului dedatu cu ele.

Acést'a si-o cantara tenerii cantareti, nu cu gur'a ci cu anim'a. Efeptulu fù sí mai mare, ascultatorii nu poteau laudá destulu poesi'a si dulceti'a muzicei romanesci, si marturisiáu, cá n'aru fi crediutu, cá Romanii, despre cari audiserá, cá suntu atátu de remasi in cultura, se aiba o musica atátu de admirabila.

Tenreii nostri indemnatu mai multu de placerea estraordinaria, ce semtiáu cantandu la olalta, decátu de rogarile societatii, mai cântara câteva piese cu ace'asi bravura, si intarira si mai multu opiniunea societatii forte favorabila muzicei romanesci. Chiar' sí pe cararea din apropiare care duce catra „Norma“ se oprira câteva caravane delectându-se in straniele accente frumóse.

Intre aceste sórele nepasatoriu de bucuriele si dorerile nóstre 'si facù calea cá de alta data si ajunse la tiént'a s'a.

Erá tempulu de-a se cugetá se mérga acasa. Societatea se reculese si plecá. Trecúndu prela „Capulu Porcului“ descinsé la „Fasanu“ si de

acolo la Laslosky, de unde in doue Omnibusa plecara contra Pest'a.

Turdanu din intemplantare ajunsese in Omnibusulu in care era familia Kropp. I-i paru foarte bine, pentru-ca unde se afla Kropp, nu era de lipsa se intretinerea conversatiunea; si elu simtia, ca in dispusetiunea sufletesca, in care se afla densulu nimicu nu i-ar' fi fostu mai greu — ca se nu dicu mai uritu, — decatu a vorbi numai ca se nu taca. Kropp tinea de vorba societatea intraga. — Turdanu 'si reamentu, inca odata tote evenemintele din acesta dupaamiedi. Firesce, ca centrulu acestor'a era Adel'a, — acesta femeia tenera, aproape numai copila, care pre langa o multime de calitati frumoase posiedea ace'a, ce elu iubia si stimatatu de multu in femeia: unu tactu foarte finu si o tinuta de o regina, care inse nu urma din orgoliu, ci din cunoscerea demnitatii proprie.

Incepua a face asemenare intre soci'a sa si acesta tenera femeia si ce privesce caracterele ambeloru 'si dise, ca acest'a din urma nici candu nu s'ar' putea de-a-i face scene de gelosia. Asemenarea reesi preste totu in defavorulu Stefaniei.

Din aceste meditatiuni si sfasiari a raneloru sale numai atunci se tredi, candu Omnibusale trecandu podulu de catena se oprira langa edificulu Bursei. Membrii societatii 'si luara remasu bunu unulu dela altulu si plecara in tote directiunile contra casa. Mai pe urma remasese Turdanu cu familia Kropp. Turdanu se recomandatu si voi se plece. Domnulu si domn'a Kropp 'lu salutara cu multa amabilitate si-lu invitara se-i cerceteze in locuinti'a loru pe „Strad'a Sierpelui“ Nr *.

— „Strad'a Sierpelui!“ eschiamatu Turdanu cu bucuria; atunci nu ne despartimu inca, ca-ci si eu locuiescu in „Strad'a Sierpelui.“

— Cu atatu mai bine, dise voiosu Kropp, — sciu ca soci'a mea numai se va bucura, ca nu-si pierde atatu de curandu connationalistulu aflatu in acestu Babelu intr'unu modu atatu de miraculosu.

— Asié dara, draga.

— Marturisescu, — dise Adel'a, — ca mi-a casionatu mare placere in Pest'a cunoscinti'a unui romanu, a celui de-antaiu cu insusirile domnului Turdanu. — Contezu dimpreuna cu sociulu meu ca ne veti cercu, domnule.

— Vi multiemescu pentru amabil'a invitatiune si me voi folosi de ea totudeaun'a candu 'mi voru concede impregiurarile, — respunse Turdanu.

Turdanu petrecu tener'a parechia pana la port'a locuintei loru, apoi le dise noapte buna si se duse si elu acasa.

A-casa, soci'a lui 'lu acceptatu deja cu neliniscu si indatu la intrare se vediu din semne bine-

cunoscute de Turdanu, ca va se se incepa unu interogatoriu.

La cele de-antai cuvinte de acesta natura, elu facu cum avea datina de unu tempu incepu, — dise rece: „noapte buna“ — si se departatu in chili'a s'a. Acolo se asedia intr'unu bratiariu si se cufunda de nou in cugete.

Era tardiu dupa media-noapte, candu cugeta, ca ar fi bine se se culce. Se culca dar' somnulu lu incungiura. Numai contra demanetia dormi pucinu.

Alta di Turdanu dupa oficiu facu visita familiei Kropp si fu primitu cu multa amabilitate.

Cunoscinti'a se lega si mai stensu.

Turdanu deveni ospe de tote dilele la cas'a familiei Kropp.

Domnulu Kropp 'lu primia cu tote semnele unei prietenie sincere, er' domn'a cu o amabilitate rara.

De ce petrecea Turdanu mai multu in giurulu acestei femei, de-ace'a o pretiua si stimatu mai multu. Dins'a era nu numai o economa exemplara, dar' si invetiata. Talentulu si placerea de a se ocupa cu lectura serioasa, le aduse Adel'a din cas'a parintiesca, era betran'a Kropp nu cruti spese, ca se-i desvolte spiritulu bogatu in tote directiunile. Ea vorbia si scria mai multe limbi, canta foarte frumosu si la pianu era aproape artista. Totu ce apare pre terenulu sciintialoru si arteloru o interesu foarte; judecata-i sanetosa si desteritatea de a-si apera vederile surprindeau multu pre Turdanu.

Vediundu-i mirarea, Kropp nu odata dicea: — E da ca muierea mea ar' putea fi profesora la universitate? Eu nu me nici incercu a me disputa cu ea, pentru-ca sciu ca me-ar' invinge. De multe ori me chiaru spariu ca mi-am luat de socia o femeia cu atatu sciintia — observu glumindu Kropp.

— Laud'a d-tale, dragulu meu, e pre mare, ca se o pota crede cenev'a; apoi spaim'a inca e numai o fictiune. Cunoscintiale d-tale suntu multi laterale si cascigate in vieti'a reala, pana ce ale miele pucine cate suntu, le amu numai din carti. Dtale 'ti place a fi foarte modestu, candu e vorba de cunoscintiale dtale si nu te areti bucurosu ace'a ce esti.

— Audi colu la psihologia dle Turdanu! Mai vediutati inca ciorapu venetu ca si muierusiu'a mea!?

— Dar' audi colu si la barbatielulu mieu, care se preface a nu sci nimicu, cum vorbesce despre psihologia, — replica ridiendu domn'a Kropp.

Observatiunile domnei Kropp erau foarte juste, Kropp avea cunoscintie desi nu cascigate prin studia serioase, ci mai multu in vieti'a practica, dar' nu-i placea ale aretu; din contra le ascundea

și simția oare-care satisfacțiune seducându pre omeni a-lu judecă cu nedreptulu de omu fără cunosciintie. Lui nu-i placé a produce cu cunosciintie s'ale spiritalu altele, — nu voiá adeca a-si face capitalulu seu spiritalu roditoriu. Erá incapabilu de ceva otariře mare, eroica. Tóte impresiunele treceáu fără de urma preste elu. Principiulu vietiei lui erá, a nu-si face de lucru cu idei si propusa, ci a-si petrece acésta viétia câtu se póte mai fără grigi. — Erá prototipulu unei clase mari a locuitoriloru din cetatile mari, a asié numitiloru bonvivantí, cari in tóta viéti'a lor, neeschidiendu de aci nici adéncile betranetie, nu facu altuce, decâtu fugu dupa placeri.

Ce diferentia între densulu și soci'a lui!

Acést'a erá ce'a ce se numesce caracteru, și inca caracteru in tóte privintiale nobilu. Ea aveá principia și convingeri, pentru cari erá gatá a se jertfi, pâna ce pe nenumeratele nimicuri cari facu fericirea pamenténa a multoru ómeni, nu puneá nici unu pretiu. Doi poli opusi aceste caractere și totusi vietuiáu in casatoria pâna acuma fericita la olalta, cá-ci elu necercandu in femeia altu-cev'a decâtu unu ce de lipsa pentru comoditatea și placerea vietiei, posedeá acestu bunu in soci'a sa, ér' ea nu cunoscea inca de locu amorulu.

Tempulu in se desceptá și in anim'a ei simtieméntulu dulce dar' neliniscitoriu alu amorului și cu acel'a impreuna aduse o schimbare decidiétoria in viéti'a ei. Dens'a cunoscu pe Turdanu. Seriositatea lui barbatésca, melancoli'a, ce se ogindá in faci'a densului și bogati'a animei și spiritului lui nu potura remané fara impresiune asupr'a unei náture atátu de poetice cá a densei. Ea aflá in densulu tóte insusirile unui barbatu cum se cade: gravitate in tienuta, spiritulu, anima, principia, ambitiune nobila și curagiu de-a-se luptá pentru ádeveru și dreptate între ori ce impregiurari și cu oricine.

Nu sciá ce i se intempla. Sémntiá unu doru nespusu déca erá departe și o placere estraordinaria déca erá de facia. Candu erá cu elu numai

unu minutu sengura, 'si pierdea totu curagiulu, deveniá confusa. Semnele unui amoru profundu și decidiétoriu pe viétia. Acést'a erá dara acelu simtieméntu, despre care cetise și ea, fără se scie ce cetesce și fără se fi crediutu in poterea lui irresistibila; acelu simtieméntu, pre care l'au descriu de já atáti'a fără se-lu fi potutu cineva descrie bine pentru acei, ce nu l'au simtítu.

Turdanu la ántái'a vedere simti simpatia catra dens'a, ce o atribuiá de o parte rarei ei frumsetie și amabilitate, de alta parte impregiurarei ca e romána. Mai tardiu aruncându o privire mai afunda in spiritulu și anim'a ei — o admirá și 'si diceá, cá astfelu trebue se fia femeia, in manele carei'a barbatulu 'si pote depune veniétoriulu, fericirea, onórea, și care 'ti inspira unu amoru sacru și nestramutabilu care nu se sférsiesce nici chiar' la usi'a mormentului.

Cuventulu „admiratiune“ in se nu esprimá totu ce simtiá elu pentru acésta femeia, a carei facia angerésca erá di si nópte inaintea s'a, a carei vóce dulce i-se pareá, ca o aude si din departare și care cá o naluca 'lu urmariá pretotindenea. Trebui se-si marturisésca, cá o iubesc: o iubesc, cum n'a mai iubita femeia; nu cu amorulu unu teneru neespertu, care vede in fie-care fientia femeiesca câte unu angeru, ci cu amorulu barbatului seriosu, trecutulu prin suferintiele amorului amagitu. Anim'a lui amortita, in care n'ar fi crediutu, ca dupa amar'a-i amagire ar' mai poté petrunde vré-o radia de amoru, se deschise din nou pentru de-a cuprinde in sene pre idealulu intrupatu alu viseloru s'ale amoróse.

De s'ar' insielá si in acést'a!

— Nu se póte — cugetá intru sine. Acést'a femeia, de va iubi cânduv'a, va iubi pentru viétia și cu incredere nemarginita. Cu acestu caracteru nu incapa neadeverulu, nici micimea de sufletu.

... De ar' fi cu potintia se me insielu și in acésta femeia, atunci tóta lumea e o banda de farisei și eu uniculu neunu între ei!

(Va urmá.)

G. SACLESIANU.

Unu visu.

O nópte erá... négra, cá négr'a consciintia;
Si buchele cu frica taceau de-alu ei uritu;
Crivetiulu mugea singuru, vestindu cu condolintia
Cá-acusi se scapa unu sufletu de chinu nemarginitu.

Pe patulu celu de mórte unu juné aseptáse
Se-i bata ór'a scumpa ce-atát'a a doritu,
Cá-i frántu de lupte grele, — poterile-lu lasa-se,
Repausu cerea trupulu și sufletu-i sdrobotu.

E galbena cá cear'a, e palida-a lui facia,
Mari gene stáu se 'ngrópe doi ochi involburati, —
Sudorile de mórte se scurgu in sloiu de ghiaia
Si lasa, in urma brezde pe-obrazi-i afundati...

Unu angeru tiene 'n mâna lumin'a cea de ceara
Si vérsa lacrimióre pe miculu capatéiu, —
Cá-i gele dupa-unu june, ce 'n flóre stá se móra,
Si-ar' vré, — dar' nu se póte, — se-lu lasa 'ntre cei vii!

— „Se-mi spuni — fi dice densulu — nu ai pre nime 'n lume
Vre-o juna adorata, ce-ai vré se o mai vedi...
Cu den'a se te ferti?... 'Mi spunc alu ei nume
Si-'ntru-o clipita-aice, la patu-ti o citezi!“

Se 'ntinde moribundulu in gróznic'a dorere, —
Doresce se vorbésca — dar' graiulu l'au lasatu;
Elu fruntea-si inretiesce, de nou stringe potere
Si-abia i se aude cuventulu intristatu

— „Ba am — elu dîce-unu populu, o gînte adorata
Ce-o lasu în gele-adenca cu senulu vulneratu...
I-am fostu poetu... Cu lir'a doriám ah! eu odata
Se-o-'nviu din somnu de mórte, dar' nu m'au ascultatú..."

Ba, datu-mi-au respłata acésta misería
Ce-o vedi în giuru de mine, si n'am dísu unu cnvêntu,—
De vréi tu inse astadi se-mi faci o bucuria
Ingrópa-i gelea lunga cu mine in mormentu!

Poetulu aici tace, — cu-o lunga respirare,
Potere nóua stringe si-'ncepe ér' mereu:
— „Eu moru. Dar' chiama-mi mus'a se puna-o sarutare,
Sarutulu de pe urma pe capulu frântu alu meu!“...

Si-o chiama si pe dens'a, copila desmierdata
Ce anim'a mea juna, vai! greu a vulneratu. —
Eu moru de-a ei tradare, — dar' chiam'o, chiam'o-'ndata
Se-i spunu pe patu de mórte că faptulu i-am iertatu!“

Si cêrca moribundulu se verse-o lacrimióra, —
Dar' ochii mici si lancedi de multu a fostu uitatu
Ce-e lacrim'a ferbinte; că-ci cruda fetisióra,
De plânsulu dupa tine — isvoru-au fostu secatu!

Si angerulu de paza, da semnulu de intrare,
Si dóue copilitie se-apropia de patu, —
E mus'a cea ce plânge; ér' fat'a-'n nepasare
Copil'a-i ce pe-estu june, in sinu au vulneratu.

Si plânge mus'a blânda, se vaera 'n dorere,
Se frânge că adi perde preotulu ei iubitu, —
I-i priade mân'a... o duce, la sinu-i cu placere...
Doresce se-o incaldiésca... dar' vai! ea a recitu!

Se frânge, se sdrobește; si fruntea amortita
O-acopere doió-a cu crinii resfirati; —
Si buze-le-i ardiénde — in gele adéncite; —
Saruturi punu cu dulce pe ochii inghiatiati.

Si junele trasare; si ochii cu grabire
Deschide... Re-'nviáse sub calde sarutari;
Si sangele ce-acuma erá in amortire
Incepe ér' prin vine a s'ale circulari.

Si-amant'a?... Siede rece, — ea tace... — „Copilitia!
Ajuta si tu draga pe celu ce te-a iubitu,
Pe buze-le-i palite depuni a t'a guritia
Se sórba alu teu suflu — elu este mantuitu!
Dar' iute! cu grabire! că-ci ór'a e suprema!“

Celu ângeru díce... ascépta... dar' vai! fara efectú,
Că-ci fét'a fără sufletu nu-lu baga nici in séma;
Prefere că se móra
... Si-atunci eu me desceptu.

Si blastemu ór'a 'n care vediu a t'a fíntia,
Si blastemu ór'a 'n care credintia tu-mi jurái —
Si ór'a cându pe bratie-mi sieдай cu preferintia:
Că-ci fét'a fără sufletu — tu crudo! tu erái!

TEODORU V. PACATIANU.

RESBUNAREA.

— Drama originala in 5 acte. —

ACTULU II.

Scen'a reprezenta o odaia mobilata cu gustu, usia in fundu
si in stâng'a, o mesutia in drépt'a, unu divanu si fotoliu.

SCEN'A I.

Elen'a (gânditóre.)

Me miru eu, care pastrezu pentru toti omenii cele
mai cordiale affecte, de ce semtiescu una autipathia ne-
explicavera catra Fretwel. Candu 'lu vedu pre omulu
acést'a pare că me temu de cev'a. — Cev'a sinistru 'mi
predice privirea acestui omu. Pare ca me-asiiu sêmti
libera de o greutate fórté mare, candu ar' incetá de a
ne mai face onórea. Eu nu intielegu, cum de acestu
omu a carui'a trecutú e unu misteriu, s'a verítu in
asia scurtu restempu, de candu traesce in orasiulu nos-
tru, atátu de adéncu in amicitia inteligintiei nóstre, mis-
teriositatea acést'a me neliniesce, si me umple de te-
róre totu-de-a-un'a cându 'lu vediu. Si elu e cutezatoriu,
e prea cutzatoriu in manier'a de a-mi face curte. I-asiiu
descoperi barbatulu meu, dar' nu indraznescu. Oh!
ceriule nu cumva barbatulu meu, pe care-lu iubescu
intogmai că pe copii mei, se vina la cev'a presupunere.
Ce va fi atunci?... nu am curagiulu de a trage con-
secintia.

SCEN'A II.

Elen'a, Fretwel, Servulu.

Servulu:

Dlu Fretwel.

Elen'a:

Éra acésta persóna nesuferibila, vai cum mi-ar'
placé se-lu dau afara din casa, bunacuviinti'a inse nu me
iérta, si in acestu casu lantiurile ei suntú pré-stringa-
tóre.

Fretwel:

Se vede ca e cufundata de totu in cugete, ea nici
ca me observéza. — Dómna'mea am onóre (ii saruta mâ-

n'a pe care Elen'a, cu óre-si care gestu dorerosu i-o in-
tinde). Atát'a sunteti de ocupata, încátu nici nu obser-
vati pe amiculu celu mai sinceru si pe stimatoriulu celu
mai devotatu a casei d.-vóstre.

Elen'a:

Póte fi o mama adevérata si o sočia fidela baremi
pe unu momentu libera de cugetele ce i le inspira gri-
gi'a si detorintia pentru fericirea prunciloru si a casei
s'ale.

Fretwel:

Aceste suntú tóte frumóse, dar' permiteti-mi o
modesta observare, au trecutú tempulu sclavagiului,
candu femeia cu trupu cu sufletu erá lantiuita de ca-
s'a s'a, dupa cum geme la orientali si astadi, — civilisa-
tiunea pretinde că femeia se se libereze de aceste ca-
tusi sugrumatórie, si se se redice la inaltínea demnita-
tiei s'ale, care i compete că la diumatatea cea mai
nobila a omenimei si acést'a i-o si da cultur'a adevé-
rata. E dauna de aceste fiintie fericitóre de omenime
se vescediésca sub povar'a ce li s'a impusu pâna acum
de lips'a luminei si de crasitatea intunerecului.

Elen'a:

Domnule, domni'a-t'a esci prea galantu, dar' pe
lânga multiemirea mea in numele secului meu, ce aperi
cu atát'a entusiasmu, nu potú fi totusi intru tóte de
opiniunea d.-t'ale...

Fretwel:

Oh! Dómna, regretu multu, că am potutu se ajungu
in opositiune cu d.-vóstra, mi-ar' placé, de si e căm ru-
sine pentru unu cavaleru, mi-ar' placé dícu a me re-
trage mai bine...

Elen'a:

Si déca d.-t'a absolvi femeia de cele mai sacre
detorintie, iérta-me se dícu de cele mai nobile privilege

ce le are dela natură că soția și mama, cine voiesci se le indeplinăscă acestea?

Fretwel:

Dómna, me simtiu pré fericitu ca prin acésta întrebare 'mi dati cea mai placuta ocașiune, de a me bucurá mai îndelungatu tempu de rar'a onóre, ce gustu in giurulu gratiiloru dómniei vóstre.

Elen'a:

(in parte) E nesuferibilu. — Voiesci se încungiuri prin complimente resolvarea cestiunei, — scii proverbialu — ascundiendu máti'a in sacu.

Fretwel:

Acum me faceti și veselu prin spiritulu ce admirazu... Dar' se respundu la întrebare. Díce Leibnitz: nu suntu, nu esista dóue fiintie egali, prin urmare și ómenii nu suntu toti egali, suntu stapêni și suntu supusi adeca servitori, suntu culti și puçinu-culti... Cei carí dupa positiunea lor nu suntu capaci de benefacerile culturai și civilisatiunei mai inalte, numai acei'a remana cu spiritulu închisi între grigiale celoru patru

pareti, iar' nu in genere tóte fiintiale gingasie ale secului frumosu se fia condamnate, — nu dómna, acést'a ar' fi o brutalitate, permiteti-mi acestu terminu pré duru pentru delicateti'a ce aveti.

Elen'a:

Domnule, de si nu ve întielegu deplinu totusiu observu, că d.-vóstre vóiti se conferiti drepturile nóstre cele mai scumpe bucatareselor, doicelor și servitórelor, — intru adevéru mergu pr'a departe dómniei cavalieri in entusiasmulu lor pentru emanciparea femeiloru.

Fretwel:

Dómna, acést'a o pretinde tempulu, — dómnele nu potu stimá pre barbatii remasi de tempu, me magulescu cu speranti'a ca vóiti numai a me pune la proba cu opositiunea ce 'mi faceti in acésta cestiune.

Elen'a:

Ba de locu nu dupa opiniunea mea, femei'a mai presusu de tóte are de a fi soția și mama, apoi filosofa.
(Va urmá.)

Pe dumbrav'a...

Pe dumbrav'a 'mbalsamita de alu floriloru odoru
Eu in óre matinale rataciámu cuprinsu de doru;
Intrebám de tóta flórea: n'a veditu iubit'a mea?
Se-mi arate in ce parte, pe ce drumu se mergu la ea.

Le spunéam ca-a mea frumósa pare angeru gratiosu;
Ori o stea caduuta 'n lume de pe ceriulu luminos.
Le cântamu ca ele tóte p'-acolo resaru si-'nfloa,
P'-unde scump'a mea vr'-odata a pusu albulu seu petioru

Ci desiórta-mi fúse rug'a!... si la tristulu meu lamentu,
Nu respunse nici o vóce, numai frundiele din ventu
I-mi sióptiáu cu jalé-amara: „Du-te june innapoi,
Ca iubit'a t'a de-a-séra a plecatu pe-unu drumu, cu noi!...”

Bodesci, 1876.

JASON BIANO.

Le'a séu amoru și onóre.

Romanu de Elis'a Modrach.

XXVI.

Unu donu de nunta.

Lordulu Arleigh priviá cu uimire pachetulu, ce i-lu inmanuase soci'a s'a și ceti de repetite ori cuventele de pe cuverta: „*Unu donu de nunta dela Filipp'a, principes'a de Hazlewood, Lordului Arleigh. Spre a-lu ceti singuru in diu'a cununieii sale.*” Ce pote se insemne acést'a? Filipp'a avea cate-odata tóne curiose si acést'a se parea a fi un'a dintre cele mai rari. Tienendu epistol'a in mana 'lu cuprinse presentiuulu misteriosu alu unei nefericire de care nici insusi nu-si potea da séma. Din cuverta esalá unu mirosu dulce de parfumu, ce se indatiná principes'a a întrebuintiá mai adese. Óre ce se insemne cuvintele „*spre a-lu ceti singuru?*” Óre continece cev'a, ce nu póte se vedea séu se audia soci'a sa?

Elu cautá in giuru. Le'a siedea inaintea unui tablou minunatu cu surisulu pè buze, eufundata in unu visu fericitu.

— Scumpa Lea, dise elu, tu inca nu ai beutu thea și sciu, ca esti fórte dedata cu ea. Lasa-me singuru, pe o diumetate de ora cu cugetele miele. Ea se apropiá de diansulu, i imbratiosia grumadii și dise cu tóta dulceti'a vocei sale sonore:

— La cene vei cugetá tu Norman? La mene?

— La cene asiú poté cugetá in diu'a cununieii miele, déca nu la scump'a mea socia? dise elu.

— Asiú fi fórte gelósa, candu cugetele tale ar' luá alta directiune, replicá Le'a. Ce dici tu la aceste

cuvinte indrasnétie, Norman? Nu credeám, că voiu avé cându-va curagiulu a le pronunciá.

— Indrasnéli'a ta me încânta, Lea, — mai da-mi probe despre dius'a.

Ea rise cu atát'a placere și fericire, încátu vocea ei i se parea o musica din cele mai dulci, ce se póte aflá unde-va.

— Mi-asi mai luá indrasnéli'a a-ti dechiara inca ceva, Norman, déca 'mi vei promite, ca nu vei considerá de superflua dechiariatiunea mea: — Eu sum preste mesura fericita, scumpulu meu sociu, te iubescu ne-spusu de multu si-ti sum fórte multemitoria pentru amóruulu teu!

— Ast'a 'mi face inca si mai mare placere, dise elu sarutandu-i frumós'a facia.

— Acum dũ-te scumpa Lea, eu cunosc predilectiunea dameloru pentru o ciasca de thea.

Le'a est din galeria, er' diansulu stetea cu epistol'a in mana și parfumul ei dulce se parea cá o admonitiune din partea Filippei, că inca nu o-a cetitu.

Coltiulu galeriei, unde se aflá, erá o feréstra arcata, ce intindea unu aspectu minunatu asupra mesteceniloru gigantici, din parcu. In ea se afláu perini moi, turcesci, asupr'a caror'a erá postatu unu tablou stralucitu de a lui Titian, representandu o dama cu ochi intunecati, care portá unu colanu de rubine. Radiale sorelui apunatoriu lumináu asupr'a rubineloru și aceste se pareau, ca-su nesce picuri de sânge. Acést'a erá unu

tablou grandiosu, pre care 'lu iubiá lordulu Arleigh cu mare predilectiune.

Astfelu stându elu se uită din nou la pachetulu din mana.

Unu donu de nunta dela Filippa, principes'a de Hazlewood, lordului Arleigh.

Secretulu, ce-lu contineá erá se fia revelatu numai decátu. Elu rupse sigilulu. Cuvert'a contineá o epistola scrisa fórte desu. Uimirea lui cresceá cu fiacare minutu. Ce póte se-i scrie Filippa? Epistol'a se incepea precum urméza:

„Unu donu de nunta dela Filipp'a principes'a de Hazlewood, lordului Norman Arleigh. — Vei întrebá, ca ce contine? Respunsulu meu este: — Resbunarea mea bene planisata si acceptata cu pacientia.“

„Cu cea mai grea urgia a ceriului potente
S'asaména amorulu in ura preschimbatu;
Cu furii din infernuri egala e muierea,
Cându crunt'a resbunare in sinu-i s'a incuibatu!“

„Aceste cuvente suntu forte adeverate. Foculu, furi'a si ur'a neimpacata implu anim'a mea scriendu aceste sire. Tu m'ai atîtiatu spre mania — acést'a e resbunarea mea. Eu sum o muiere superba — eu mi-am plecatu superbi'a inaintea t'a. Buzele mele nu au esprima neci cându vre unu cuventu neadeveratu, pana in ór'a, candu ti-amu mentitu t'e. Eu te-am iubit u odata, Norman, si in diu'a, in care s'a stinsu amorulu meu, am semtitu cã din cenusi'a lui nu vá mai poté resari nemicu. Eu te-am iubit u cu unu amoru, pre care pucine muieri voru fi in stare a-lu sémfî, si acést'a nu a provenitu numai din vin'a mea. Am fostu invetiata a te iubi. Primele suveniri din viet'i'a mea suntu prelectiunile, cum trebuíam se te iubescu.“

„Si tu trebue se-ti aduci amente de ace'a. Póte, cã a fostu lucru neintieleptu, neprecautu, chiar' nebunu, dar' tocmai precum am fostu instruata in cugetare, in cetire, in cântare, asia m'au deprinsu a me considera totudeaun'a cã „*mi'a ta soci'a*.“ De mii de ori me numiai cu acestu nume in preambularile nóstre cá copii, si eu erám superba de acestu favoru.“

„Cã copila inca te iubiam mai multu, decátu pre ori si ce omu din lumea larga, mai multu decátu pre mam'a mea, consaugenii miei; si amorulu meu cresceá, in proportiune cu mene. Erám superba cu fidelitatea neinfringibila catra tene. Erám caracterisata de rece si fora anima din cauza, cã nu poteam cugetá la neme, decátu la tene. Neci omagia, neci lingusiri nu avura intrare la anim'a mea; invetiám, studiám si 'mi cultivám tóte talentele, cu cari me indiestrase ceriulu, numai si numai pentru tene. Nu-mi intipuiamu: altu venitoriu, decatu se fiu de laturea ta, — alta viet'ia, decátu cu tene, — altu amoru, decatu pentru tene, — nu aveám neci unu visu, in care se nu fi avutu si tu parte. Erám superba cându mi se laudá frumseti'a, cã-ci erám fericita aducându-mi amente, cã tu vei avé o so-cia frumósa.“

„Cându te-ai intorsu in patria asceptám securu, cã me vei cere de consórta. Credeam, cã deace'a te-ai reintorsu in Angli'a. Cãtu de bene 'mi aducu inca amente de diu'a reintórcerei tale! Singuru poff'a de resbunare me mai tiene in viet'ia, — fora de dins'a asi u ft trebuitu se moru.

Primele tonuri a vócei tale, prim'a stringere de mana, prim'a t'a privire, me umplura de dorere si des-amagire. — Totusiu me nutriá inca sperarea. Credeám, cã ai devenitu mai timidu, mai cu reserva. Tóte le cu-

getám despre tene, numai ace'a nu, cã a-i incetatu a me iubi; tóte le credeamu despre tene numai ace'a nu, cã vei frânge conventiunea nóstra cea vechia si nu me vei face soci'a ta. La inceputu m'am incercatu a conduce firulu coversatiunei nóstre la acele tempuri ferice, tu inse nu voiái bucurosu, erái confusu si veniái in perplesitate; tóte aceste semne mi-le esplicám dupa adeveratulu loru intielesu si totusiu me nutriá speranti'a, chiar' incontra convingerei propria. — M'am incercatu inca odata a te cuceri, am pusu in miscare tóte mij-lócele, ce le póte cugetá amorulu, patienti'a, amabilitatea si atentionea. — Tóte fura indesertu!“

„Câte póte suportá o muiere, fora de a mori! Sci, cã in acelu tempu fiacare minutu pentru mene erá plinu de torturi mortale? Vai mie, chiar' si suvenirea lui me torturéza! Tóta lumea tienea de sigura casatori'a nostra si nu se gená a mi-o aretá pe facia. Eu inse pre incetulu am venitu la acea convingere infioratoria, cã tu ai uitatu séu voiái se faci uitate relatiunile nóstre cele vechi. Eu me luptám incontra acestei covingeri, nu voiám se o lasu se prinda radecini. Atunci sosi diu'a fatala, in care, te-am auditu spunendu principesei de Ayton, cã inca nu ai aflatu muiere care se coresponda idealului teu. Am auditu acésta marturisire, dar' nu-i dám crediementu, me lipiám din respoteri de speranti'a cã-ti voiu cascigá amorulu, chiar' si dupace m'am fostu convinsu despre contrariulu.“

„In fine sosi sér'a cu scen'a de pre balconu, candu m'am resoltitu a pune in jocu tóte si a-ti inplorá amorulu — mai aduci-ti amente de ace'a? Tu vorbiái pentru altulu si eu te-am întrebatu, pentru-ce nu vorbesci pentru tene. — Tu trebuíai se vedi atunci, cã anim'a mea e in flacari, trebuíai se semtiesci, cã totu sufletulu 'mi erá depusu pre buze, — dar' tu mi-ai respunsu cu cuvinte reci si indiferente, cã nu semtiesci pentru mene decátu iubire fraterna.“

„In ace'a séra numai, am venitu la deplin'a convingere, ca tu nec' candu nu me vei iubi, cã nu aveái intentiune a remané fidelu conventiunei celei vechi si cã tu nu te interesezi de mene decátu din sémtiulu de bunavointia si amicitiate. In acea séra fatala a disparutu geniulu meu, mi s'a stinsu amorulu pentru tene, mi-amu pierdutu sperantiecele frumose, ce le nutriam din copilaria, si s'a inmormentatu totu ce aveám frumosu bunu si nobilu.“

„Dupa ce m'ai parasitu si am remasu singuru, am cadiutu in genunchi si am juratu resbunare cu totu pretiulu, ori cãtu me va costá. Se-ti mai repetiescu odata acelu viersu:

„Cu cea mai grea urgia a ceriului potente
S'aseména amorulu in ura preschimbatu;
Cu furii din infernuri egala e muierea,
Cându crunt'a resbunare in sinu-i s'a 'ncuibatu!“

„Tu m'ai despretiutitu — pentru ace'a trebuíai se patimesci. Ti-am juratu resbunare — dar' cum se o esecutu? La momentu nu aveám nemicu spre dispuse-tiune, prin ce se-ti causezu dorere. Anim'a, afectiunile, averea t'a nu le poteám atinge, — unic'a, de care me poteám apropiá, a fostu superbi'a, ambitiunea t'a. Prin ambitiunea si sémtiulu teu de onóre m'am decisu a te raní — si mi-au succesu!“

„Mi-am reculesu totu curagiulu si conscienti'a demnitatei proprie, — te-am facutu a crede, cã totu ce s'a petrecutu intre noi a fostu numai o gluma si m'am dechiaratu a intinde principelui man'a mea.“

„Despre amorulu si dorerea mea nu mai vorbescu. Vietiuiám numai pentru resbunare, desf' atunci inca nu erám in chiaru, cum o voiu esecutá.“

„Am escugetatu multe planuri si er' le-am parasitu, că-ci nu-mi pareă suficiente pentru de a te rani atātu de afundu, precātu m'ai ranitu tu pre mene. Intr'o di am luat a-mana din intemplantare pre „Lady of Lyons“ si o am cetitu. Prin ace'a am venitu la ide'a, cum se-mi esecutu resbunarea. Presupuni tu acuma, ce donu de nunta intentioneaza se-ti faca principes'a de Hazlewood?”

Cetindu mai departe deveni palidu că mórtea. Ce potea se însémne amentirea piesei „Lady of Lyons?” Eă contienea istoriculu unei casatorii nefericite, carea totusiu nu semená cu a sa neci intr'o privintia.

„Tu te uimesci. Intórce foi'a si vei aflá, că déca o muiere 'si pune cev'a in gându, ea nu se odichnesce pâna ce nu isbutesce. — Neci eu nu m'am odichnitu. Planulu resbunarei 'mi erá desemnatu, mai restá numai esecutarea. Concedemi acum se-ti spunu, cum l'am esecutatu si cum te-am insielatu cu mintiun'a, eu care in tóta viéti'a nu am pronunsiatu neci unu cuventu neadeveratu.”

„Inainte cu multi ani fusese la noi o féta, carei'a mam'a mea i erá mare patróna. Dins'a erá fórte intiehtëpta si bene-educata. Dupa mai multu tempu s'a dusu dela noi in alta parte a Angliei si a inchiatu o casatoria nenorocita insoçinduse cu unu pierde-véra frumosu, dar' fora conscientia, care o fece fórte nefericita. Nu cunoscu mai deaprópe istoriculu casatorii si viéti'a ei, dar' neci nu me intereséza. Faptulu, ca pucinu dypa casatori'a mea, dins'a m'a cercetatu si mi-a cerutu ajutoriulu, mi-a datu ansa a me interesá de dins'a. Eă a fostu silita a-si parasí domiciliulu dela tíera si acum traia in Londr'a, eu soçiuulu ei si cu o copila, in cea mai mare miseria. Candu a venitu la mene a vediut-o si principele. Starea ei miserabila i-a cascigatu compati-mirea si a chiamatu pre soçiuulu ei, că se-i intindia cev'a modu de subsistentia. Resultatulu acestei visite a fostu, că, la vederea vasaloru si a mobileloru de argentu din cas'a nostra, dinsulu concepú ide'a pecatosa de a-si insusí o parte din acelea. Elu inse a fostu prinsu in momentul, cându furisându-se in casa, si-a fostu pachetatu mai multe scule de argentu si si-a fostu implutu buzdunariele cu juvaerele miele cele mai pretiose. Nu erá altu-ceva de facutu, decātu a-lu dá pre man'a justitiei, care in urm'a probeloru evidente l'a si judecatu la diece ani de inchisóre.”

„Mai tardiu i-am cercetatu muierea si o-am aflatu in pusetiunea cea mai desperata; ea nu posiedea, decātu unu senguru clenodiu, si acel'a erá fiic'a s'a, o copila tenera si frumósă, acarei facia incantatória la inceputu mai, că m'a orbitu. In momentul, candu am vediutu-o, am si cugetatu la descrierea idealului teu — ochi cá hyacintele albastre si peru auriu, in acelasiu momentu 'mi plesni prin mente unu planu, pre care l'am si esecutatu cu succesulu celu mai stralucitu.”

„Am intrebatu de numele copilei si am aflatu că o chiama Lea. Acestu nume, pentru sfer'a ei de viéti'a 'mi pareă căm curiosu, dar' muma-sa petrecú multu tempu intre ómeni culti si 'si insusise multe din ideile lor. Am contemplantu acésta copila cu adeverata curiositate, — fisionomi'a ei erá frumósă, curata si dragalasia. Farmeculu frumsetiei sale m'a incatenatu si nu me poteam de-ajunsu mirá, că dins'a apartiene clasei poporului de diosu. Manile ei eráu albe si beneformate, că si a miele si aveá o talia svêlta si placuta. M'am lasatu in conversatiune cu dins'a si o am aflatu prudenta si culta, precum numai se póte dori. Muma s'a nu-i impluse capulu cu ideile nebune si seci ale dameloru mari, ci sacrificá tóte spre a-i dá o educatiune cătu se pote

de buna. Eă a frecuentatu cele mai distinse scoli si institute. — „Eu potu mori — se indatiná a dice serman'a si nefericit'a mama. — „pre Le'a o lasu cu unu capitalu siguru, — educatiunea pentru dins'a e o avere nepretiuata.”

„Intru o di am cerutu pre Le'a la mine; ea vent fórte cu placere. Am luat pre jun'a copila la mene acasa si am imbracatu-o cu man'a mea propria in un'a din cele mai alese toalete de-ale miele. Frumseti'a ei erá intru adeveru fermecatória. Cu vestmentele se pareá, că se desvolta la dins'a si gratiile si demnitatea nobila. Indata dypa ace'a o-am tramisu pre siese luni in unulu din cele mai aristocratice institute de crescere din Paris. Schimbarea prin carea a trecutulu acolo, a fostu insemnata, — in acelu tempu dins'a a invetiatu atát'a, cătu alte copile abia suntu in stare se invetie in decursu de ani intregi. Se pareá, că frumseti'a si gratiile i-i suntu inascute, portarea ei erá atātu de nobila si cu tactu, incātu pucini ómeni si-o potu insusí dypa o relatiune de douedieci de ani in cele mai alese cercuri aló societatiei aristocratice. Dupa ace'a am induplicatu pre Vere, soçiuulu meu, că se caletorimu pre câteva'a dile la Paris, unde dypa cum i-am spusu, aveám se cercetezu pre fiic'a unei vechie amice in pensionatu. Nu am mentitu, că-ci mam'a Leei mi-a fostu o amica vechia. Apoi i-am impartasitu dorenti'a de a luá pre Le'a cu mene si a o tiené de dama de conversatiune. Elu 'mi dete libertate deplina, si nu fece neci o intrebare neci despre parenti, neci despre altu-ceva. Neci ace'a nu-i cadiu batatoriu la ochi cá protegiat'a mea portá acel'asi nume cu barbatulu, care a voitu se-lu jefuésca, — se pareá, ca a uitatu de totu acelu furtu. Eu am adusu pre Le'a la Vere Court, si mai tardiu in Londr'a, unde am sciutu, că vei avé ocaziune se-o vedi.

Soçiuulu meu nu a facutu neci o intrebare despre Le'a, si neci chiar' o observatiune, ci tóte câte le faceám eu, in ochii lui eráu bine-facute.”

„Acum te vei convinge, că te-am insielatu cu mentiun'a dicându, că Le'a e o consangéna sermana a principelui, — acum cunosci relatiunile de consangenitate, ce esista intre densii. Neci lady Peters nu scie adeverulu. Dens'a e de convingerea, că Le'a e fiic'a unei'a dintre amicele miele, care mi-o-a concrediutu mie, din caus'a pusetiunei misere, in care se aflá.”

„De ora-ce te cunosceam atātu de bene, esecutarea planului meu nu mi-a fostu grea. Déca ti-asii fi adusu pre Le'a inainte si ti-o-asii fi prezentatu, atunci nu te-ai fi entusiasmatu de dens'a asia tare. Chiar' voluptatea misteriositatiei a avutu asupr'a t'a unu efectu potente. Sciám, că admonitiunea mea, de a nu te inamora de dens'a, te va impintená si mai multu la ace'a si in tóte aveám dreptu deplinu. Am vediutu cu placere nespusa, că la prim'a vedere te-ai si inamora tu de dens'a si atunci resbunarea mea erá sigura.”

„Am cumperatu pentru soçiuulu meu yachtulu, că se-lu departezu din calea esecutarei planului. Sciám că nu va poté resistá tentatiunei, in carea l'am condusu. Déca ar' fi remasu in Angli'a, nu s'ar' fi odichnitu, pâna nu ar' fi aflatu de originea Leei si numai dypa ace'a si-ar' fi datu consensulu la casatori'a t'a. Asiadara că se se póta efeptul acésta insocire, ea trebuia se se intemple in absentia lui. Tu te-ai bagatu de Lunavoia, Norman, in curs'a, ce-ti erá pregatita.”

„Tóte aceste le scriu acum cu usioratate dar' crede-me ca-mi erá fórte greu a pune in esecutare resbunarea mea — si a dá perirei pre amantulu meu pier-

„Atu, pre scumpulu meu compenionu de jocu. De multe ori voiám se te salvezu, marturisindu-ti tóta intrig'a.”

„Inse spiritulu resbunarei a fostu mai puternicu, decâtu genúlu meu bunu — amorulu meu se pfa-
cuse in ura; si totúsiu Norman, nu mi-a succésu a te urí de totu.”

„Odatá, cându ai faentu provocare la vechi'a nós-
tra amicitia si mi-ai impartasitu tóte planurile t'ale, m'am induosiatu. Norman! am strigatu candu te-ai dusu dela mene; dar' candu te-ai intorsu, éra si am amutitu.”

„Ast'feliu resbunarea mea a fostu esecutata. Eu, principes'a Filipp'a de Hazlewood, 'ti descoperu in diu'a cununiei t'ale prim'a p'eta ce intuneca numele familiei Arleigh — 'ti desvalescu primulu punctu negru pre celu mai de frunte scutu nobilitariu din Angli'a. Tu ai lutat in casatoria nunumai o fiica din poporulu de josu, ci fiic'a unui criminalistu. — Ffiic'a unui strengariu e acum stap'ena in Beechgrove!”

„Tu carele ai dispretiuitu pre Filipp'a L'Estrange, carele ai fostu atátu de cruðu de ai respinsu amorulu unei muieri, ce te-a iubit cu totu sufletulu seu, — tu, carele 'ti cercái idealulu teu prin nori, l'ai aflatu l'anga cortulu unui criminalistu.”

„Fiic'a unui strengariu e acum dómm'a celui mai nobilu si mai vechiu castelu, unde au guvernatu cele mai distinsé dame ale tiei — fiic'a unui strengariu vá fi mam'a Arleighiloru!”

„Poteám óre cugetá o resbunare mai dulce, poteám implorá séu sperá cându-va ceva mai potrivit pentru de a te pedepsi.”

„Nu-mi pasa de resplat'a t'a. Am vietuitu pentru resbunarea mea; si acum, fiindu ace'a esecutata, la venitoriu nu mai cugetu de locu. Pote, cá vei scrie *principelui si me vei acúsá la densulu*; si elu, aprinsu de mania justa, nu va mai voi se me védia. Nu-mi facu nemicu din ace'a, cáci interesulu la vietia s'a finitu pentru mine in momentul, candu mi s'a stinsu amorulu.”

„Se mai adaugu inca un'a. Ins'asi Le'a a fostu insielata. Eu i-am spus, cá tu-i cunosci intr'ega istori'a, cá inaintea ta nu am potutu jastrá nici unu secretu si cum-cá tu prei'anga tóte aceste o iubesci, numai dins'a se nu faca neci-candu vre-o amentire despre trecut.”

Elu ceti epistola cu faci'a aprinse de friguri, carea mai tardiu fu cuprinsu de o a palóre mortala, — o negura rosia plutiá inaintea ochiloru sei, sgomotulu apei, ce se inaltá, murmurá in giurulu urchiloru sale, anim'a i batea mai tare si mai repede. Erá ore adeveru, — cereiule indurate, óre potea se fia adeveratu?

La inceputu 'lu nutria speranti'a nebuna, cá dins'a i-a facutu numai o gluma crudela. Nu potea se fia adeverata, — intregu sufletulu seu se revoltá incontrá. Cereiulu erá pre a dreptu, prea induratu — nu potea se lase un'a cá acést'a.

Nesmintitu erá numai o gluma. Elu scóse unu suspinu profundu si dorerosu, — buzele i tremuráu; inse... nu potea se fia altu-ceva, decâtu o gluma spre a-lu spariá in diu'a cununiei sale.

Dura ace'a se desceptá in memori'a sa o catena intr'ega de circumstantie, cari cofirmáu faptele aceste infioratorie. Elu 'si revocá bene in memoria scen'a de pre balconu cu tóte fasele si nuantiale sale.

In ace'a nópte a cugetatu dins'a acestu planu infricosiatu. Oferirea amicitiei a fostu numai o insielatiune. Se invincia pre sene, cá pre unu smintitu, cá-ci

i-au scapatu tóte acestea din vedere. Mii de circumstantie laterali i revenira in memoria. De ace'a i-a respinsu Le'a amorulu cu atát'a perseverantia, si — dupa parerea lui — in unu modu atátu de neexplicabilu. De ace'a a vorbitu dins'a cu atát'a insistencia despre abisulu, ce jace intre ei — si despre nedemnitata ei de a deveni soci'a lui! Elu credea, cá cu ace'a dins'a face ali-siune numai la miseri'a ei, precându ea se provocá la nefericirea si consanginitatea ei.

Cu cata desteritate, cu cáta crudelitate i-a insielatu Filipp'a pe ambii! Filipp'a, vechi'a lui amica si companina de jocu, sor'a sa, pre care o iubiá cu atáta afectiune fraterná!

Acum i venira in mente mii de casuri, in cari intre densulu si Le'a erá neintielegere, — nenumerate casuri, in cari biét'a copila aludá de crim'a tatalui seu si elu credea, cá voiesce a vorbi numai despre miseri'a sa.

Erá o resbunare infioratoria acést'a, cá-ci elu se convinsé numai decâtu, cá déca suntu adeverate tóte aceste asertiuni, atunci dins'a nu-i poté fi socia, decâtu numai dupa nume — cá ei voru fi necesitati se se despartiesca. Miseri'a si originea obscura eráu obstacule usioru de devinsu, dar' crim'a — o cereiule, ce rusine trebue se suporte numele si famili'a sa! De ar' fi sciutu adeverulu, mai bene ar' fi moritu decâtu se-i fi vorbitu cându-va despre amoru.

Dins'a e fiic'a unui criminalistu si elu a condusu-o in Beechgrove, spre a o face se urméze acolo unei serii neintrerupte de dame nobile, dintre cari fiacare a fostu o eroina, fiacare a fostu de originea cea mai nobila si mai stralucita.

Se fia dins'a inca pre atátu de frumós'a, gratiós'a si inocenta, totúsiu erá numai fiica unui strengariu. Pentru prim'a data a fostu vatemata glori'a Beechgrove-ului, dar acést'a nu potea, nu erá iertatu se dureze, cáci dins'a trebue se-lu parasésca. Fiic'a unui criminalistu se fia mam'a prunciloru sei — ba!

Erá mai bine, se se stinga numele seu de totulu, mai bene se apuna famili'a Arleigh, decâtu cá pruncii sei se fia mângiti cu sange petatu. Se temea, cá Arleighii repausati se voru sculá cu infiorare din mormentele lor, — credea, cá asup'r'a lui se va pronuncia unu blastemu infricosiatu, déca va permite o atare profanare. Fetiti'a, carei'a i acordase intregu amorulu pasionatu alu animei sale, muiera frumós'a si tenera, pre carea o adorá, trebuiá se-lu parasésca si lui nu-i erá iertatu se o mai revedia. Dins'a numai dupa nume potea se fia soci'a lui.

Elu erá june si o iubiá cu intimitate si fragedime — Capulu i se incliná pre pieptu si pre buzele sale se stinsé celu mai amaru suspinu, ce a esitu candu-va din anima omenésca. — Numai dupa nume soci'a s'a! Acea fisionomia dragalasia, acele buze dulci nu poteau se mai fie a lui — si cu tóte aceste elu o iubiá cu tota forti'a si pasiunea sufletului seu. In fine 'si redicá capulu, cá-ci unu sgomotu 'lu facu atentu, cá dins'a s'a reintorsu. Sudori de mórte cadeau de pe fruntea lui in picuri mari, frumós'a lui facia erá fórte schimbata, erá consumata de dorere, sdrobotu de desperatiune si palidu de chinurile fora de nume.

Uitandu-se in susu o zarf la celalaltu capetu a galeriei; elu privi tali'a inalta si svelta si vestimentulu undulatoriu, elu vediu bratiále albe cá ne'u'a, perulu auriu si faci'a ei radiós'a si — gemea de dorere, elu se uita la dins'a cum privesce in trecerea sa fabledile si contempléza in linisce pre Arleighii cei betrani, de

cară dinsulu era de atât de superbu. Ce aru fi disu acele muieri nobile catra acésta fîca de criminalistu, decă aru fi potutu vorbi. Unu momentu ea se oprî înaintea tabloului seu favoritu, a lady-i Alice si apoi pornî catra dinsulu si stete înaintea lui in totu farmeculu nedescriptibilei sale grătii si in conscientia deplina a frumsetiei sale rapitorie. — Ea se uită preste capulu lui la minunatulu Titianu.

— Uita-te Norman, dise ea, sórele a prefacutu aceste rubine in picuri de sange — ele aparu fôrte fiorose pre grumadiulu albu. Ce tablou caracteristicu! Ce fîca morósa!

Deodata cadiu înaintea lui in genunchi cu braciile deschise.

— O, sufletulu meu, ce s'a intemplantu? Ce-ti este?

Numai o diumetate de óra a fostu dins'a dusa, si lui i se parea, cã a trecutu unu seclu, decãndu i-a vediutu surisulu de fericire, cu care a parasitu galeria.

— Ce-ti este scumpulu meu? întrebã ea érasiu. Iubite Norman, tu prospiciezi, cã si cum umbrele mortiei s'aru fi coboritu asupra ta. Ce tí-s'a intemplantu?

In momentulu proximu se aruncã la pieptulu seu, i imbracisã grumazii si-i sarutã faci'a schimbata, cu atât'a intimitate, precum nu facuse neci odata mai înainte.

— Norman, scumpulu meu sociu, tu esci morbosu dise dins'a si nu voiesci a-mi spune. De ace'a m'ai tramisu de-aici.

Elu se încercã a se desface din bratiile ei, dar' acelea 'lu stringeau cu atât de tare.

— Nu ti-e permis se me tramiti de aici. Tu voiesci se suferi singuru! O, iubitul meu, scumpulu meu sociu, óre uitu tu, cã eu 'ti sum socia voiescu se fiu lângã tene in bucuria si dorere, in morbu si in dile de sanatate? Tu nu vei suferi neci candu, fora cã se impartu cu mene dorerea si amaratiunea ta.

— Nu sum morbosu, Lea, dise elu cu unu gemetu linu.

— Atunci tí s'a intemplantu altu-ceva — te-ai spariatu?

Elu i desfacu bratiile din giurulu grumaziloru — desmierdarile ei i se pareau torturile cele mai înfricosiate.

— Sermanulu meu angeru, nefericit'a mea socia, ce'a ce s'a intemplantu, e cu multu mai reu, decãndu tóte aceste. Neci unu omu in lume nu a vediutu cându-va o fantóma mai înfioratoria despre mórtea de viu, cã mene — cã mene scump'a mea!

Ea se uitã in giuru ingrigiata.

O fantóma! esclamá dins'a înfiorata si-si îndreptã atentiunea asupra faciei lui. 'Lu ficsã cu agerime. Norman, dise ea siovaindu, este — este cev'a, ce me atinge si pre mene?

Cum se-i spuna? Elu sentiã, cã i-ar' fi cu multu mai usioru a o scóte la lumin'a radiosa a sorelui apunatoriu si a o ucide, decãndu a o torturã cu acele cuvinte înfioratorie, ce avea se-i le spuna. Neci o tortura fisica nu se potea asemenã cu dorerea, ce trebuiã se-i pregãtesca si totusiu, elu si-ar' fi datu bucurosu viét'a, decã prin ace'a o-ar' fi potutu scuti de dorere.

— Acum credu pozitivu, dechiarã ea siovaindu, cã este cev'a, ce me atinge si pre mene. Spune-mi Norman, ce este? Nu am li'situ multu din apropierea ta si totusiu schimbarea, prin care ai trecutu de atunci, e mai mare decãndu straformarea celei mai luminóse dile in cea mai întunecata nópte. Nu voiesci se-mi spuni, ce-ti este... Bratiile miele le-ai desfacutu din giurulu grumaziloru tei...

O! eu te pricepu, — tu nu me mai iubesci — nu me mai iubesci!

— Nu me torturã, Lea, dise elu. Sum aprópe de nebunia, nu mai pot suportã multu....

— Dar' ce s'a intemplantu? Ce am comisu eu? Eu, pre care acum me reiepti dela tene, — eu sum dóra ace'asi Lea, care s'a cununatu cu tene astadi demanétia si pre care înainte cu o diumetate de óra o imbracisai cu fragedime Norman, in fine voiu crede cã sum cuprinsa de unu visu înfioratoriu.

— Dare-ar Ddiu se fia numai unu visu. Me sentiescu cu totulu nimicitu, mi-am pierdutu poterea, curagiulu, pacientia, sperarea — si tóte. O, Lea, cum se-ti descoperu tóte.

Spectaclulu emotiunei s'ale violente se pareã, ca o liniscesce. Ea i apucã man'a.

— Nu cugetã la mine, Norman, dise dins'a, ci cugeta numai la tene singuru. Ce trebuie se suportu tu, voiu suportã si eu. Concrede-mi se impartasiescu dorerea ta, scumpulu meu sociu, ori câtu de mare ar' fi ace'a.

Elu se uitã in faci'a ei dulce, imploratoria.

Cum va poté elu stinge din ace'a tóta lumin'a si splendorea?

Cum o va poté sdrobt cu impartasirea, ce avea se-i faca?

In fine dise cu o vóce lina, ragusita si tremuratória:

— Tu trebuie se scî tóte si eu nu sum in stare a tí-le spune. Cetesce acésta epistola, Lea, si apoi vei precepe totulu.

(Va urmã.)

Cantecu de primavéra.

Depre nori si depre sóre,
De pre rîuri, de pre flori,
Chiar' si de pre-a serei bóre
Si de pre-ale dilei díori,
Vedu cã ni suride éra
Maiestós'a primavéra!

Vedu unu noru ce plinu de cretie
Ésa 'ncetu de dupa dealu,
Si pre flori si pre granetie
Scurge, vérsa-a plóiei valu!

Susu pre pisculu celu de munte,
Sórele saruta flori,
Si cu pletele-i carunte
Re'vie mîi de bujori!

Ici in rîu umbrén'a sare
Multu voiósa sprintenea;
Cã-cí si ei adi bine-i pare
C'a trecutu iérn'a cea grea.

Florile esu la iviála
Prin a Florei sarutatú,
Si in róu'a matinala
Se desmierda ne'ncetatu.

Ah! si 'n serile frumóse,
Me surprinde-unu aeru caldu,
— Este bórea recorósa,
In ea 'mi pare cã me scaldú!

Demanétia cu placere
Stãu si-admiru a dilei díori,

Cã-ci le vedu cum in tacere
Fura róu'a de pre flori.

Economulu plinu de fala
Ména patru boi la jugu,
Doi i prinde la ténjala
Si-asiã ara cu-alu seu plugu.

Paserile migratóre
Vesele au re'nturnatu,
Si prin lunci si dumbravióre
Sbóra, cânta ne'ncetatu.

Totu ce anim'a-mi doresce,
Este, se ajungu se cântu
Tempulu verei ce invesece
Cu smaraldu a nost' pamenta.

IONU NITIU MACAVEIU.

Revista.

Sesiunea de estu-anu a Academiei romane s'a inchis in 5 Aprilie prin Presidele ei Maiestatea S'a Regele Carolu I., care in cuventulu de inchidere si-a esprimatu dorenti'a de-a revede in anulu viitoriu pe toti membrii Academiei intr'uniti in Capitala, spre a reincepe pe campulu culturai nationale si istorice, luptele pacinice cari nu mai puçinu de câtu sangerosele batalii din Bulgari'a suntu menite a desvoltá sentiemintele patriotice si a inaltá neamulu romanescu.

O scrisóre a Regelui Romaniei. — Scumpulu meu presiedinte alu coasiliului de ministri! In dilele de 14 Martie si 8 Aprilie, aniversarea proclamarei Regatului si a nascerei si a alegerei Mele, acum 16 ani, de Domnu alu Romaniei, am primitu numeroase felicitari, urari pline de iubire din tóte partile, din unghiurile cele mai departate ale tieriei. Acóst'a a fostu pentru mine dovada víua câtu de adêncu s'au sapatu aceste dóue date in anim'a scumpului Meu poporu, nobila si marinimósa anima cu care a Mea pururea e nedespartitu legata prin acelea-si sentiri.

Rogu-te fii interpretulu Meu presiedinte alu consiliului, catra toti acei cari au serbatoritu aceste dóue dile, si nepotendu multiemi Insu-mi fia-carui, multemesce pentru Mine corpuriloru instituite, autoritatiloru publice, functionariloru, persóneloru private, intr'unu cuventu toturoru, cari Mi-au tramisu in acele dile o scumpa si pretiósa amentire.

Spune-le cá salutandu pe 14 Martie, au salutatu si felicitatu inse-si indeplinirea seculareloru dorintie si aspiratiuni nationale, incununate de barbati'a si intiepleptiunea poporului romanu; salutandu pe 8 Aprilie, au aclamatu unu aniversariu care a devenitu indoitu scumpu animei Mele din diu'a in care Romani'a M'a pusu cârmaciulu alu ei.

Bine-voiesce a re'noi si colegiloru d.-t'ale recunoscinti'a Reginei si a Mea, pentru frumósele cuvinte, ce guvernulu Ni-a rostitu in diu'a de 8 Aprilie, si fii incredintiatu scumpulu meu presiedinte alu consiliului, de nemarginita stima si afectiune nestramutata ce "Ti pastrezu.

Carol.

Capel'a Romana in Paris se va installá in fóst'a Capella a parentiloru Dominicani din strad'a Jean de Beauvais, cumperata in dilele acestea prin guvernulu Romaniei cu 300,000 franci.

"Albin'a" institutu nationalu de creditu si economii invérte unu capitalu de aprópe dóue milióne floreni v. a.

Hymen. Sau cununatu: dlu *Joanu Pamfilie* architectu in Tecuciu (Romani'a) cu domnisiór'a *Mari'a Siulutiú Turcu*, — din pén'a carei'a diuariulu nostru a publicatu mai multe lucrari in poesia si prosa — la 11/23 Aprilie in Clusiu. — dlu Dr. *D. P. Barcianu*

prof. la seminariulu Andreianu din Sibiu cu domnisiór'a *Lici'a Olteanu* la 4/16 Aprilie in Craiova.

Premiatii Espositiunei romane din an. 1881. 'si voru primí medaliale si resp. diplomelê, cari li s'au fostu adjudecatu, in tempulu celu mai de-aprópe.

Velocipedulu s'a introdusu in armat'a Italiei, pentru serviciulu infanteriei.

Necrologia. Au repausatu: *Stefanu Borgovanu* capitanu c. r. in reg. de infant. 50., decoratu cu crucea militara pentru merite, cu medali'a de argintu Cl. I. p. virtutea militara, cu medali'a de rebelu si cu insemnulu de serviciu Cl. I. — *Simeonu Balomiri* fostu jude r., deputatu la diet'a Trans. din 1863 si m. fond. alu Asociatiunei trans. — *Petru Fogarasiu* not. cerc. f. deputatu la Congresulu national-besericescu dela 1862, m. congreg. com. si m. ord. a Assoc. trans. — Fia-le repausulu linu si memori'a binecuventata!

Charles Darwin iscoditoriulu deductiunei genului umanu dela momitia, a muritu la 20 Aprilie in Londr'a.

"Nou'a biblioteca romana." Iurnalu literar-beletristicu. Redactoru: Theochar Alexi. Apare de dóue-ori pe luna in fascióre de câte 3 cóle 4° mare. Pretiulu de abonamentu 7 floreni pe unu anu. — Unu numeru 30 cr. Anulu merge dela 1 Maiu — 15 Aprilie. Toti librarii, colportorii si *Imprimari'a "Auror'a"* in Gherla se insarcineza cu colectare de abonamente.

Regule de Bon-ton seu **Regule despre portarea in societate** (Estrageri din deosebíte isvóre) de Corneliu Popu Pecurariu teologu in Blasiu (Balázsfalva.) Regulele de "Bon-ton" tractéza despre portarea eleganta in ori-ce imprejurari a vietiei, precum: despre portarea in familia, teatru, concerte, baluri, despre portarea in ceterorii, in case straine, despre facerea visiteloru, despre presente, charte de visite, despre portarea la cununia, despre salutari si alte impregiurari ale vietiei, contienendu unu avisu despre demnitatea junimei studióse si datorinti'a Stimatului Publicu romanescu faci'a cu acést'a precum si unu cuventu de inchiare contr'a luxului esistente in societatea romanésca moderna. Pretiulu 20 cr. Se abonéza la dlu Autoru.

Piesele musicale esite in editur'a societatií academice "Romani'a juna" din Vien'a: "Camelii," valsu de C. G. Porumbescu (1 fl. — 2 fr. 20 cent.) "Zin'a Dunarii," polca mazurca de C. G. Porumbescu (50 cr. — 1 fr. 10 cent.) si "Fleur romaine," polca francesa de Eduard Strauss (72 cr. v. a.) tóte compuse pentru pianu, se voru vinde de aci incolo cu scadiementu de 30% din pretiurile indicate. Acei cari dorescu se aiba aceste piese, binevoiasca a se adresá catra comitetulu societatií: VIII, Lange Gasse 4.

Feliurimi.

Canteculu unui poetu.

I.
Ah! éta o idea
Papiru, papiru s'o scriu;
'Mi-e frica se nu fuga:
Papiru, papiru s'o scriu!
Se nu fugi ah! idea
Abia te-am capatatu:
Se nu fugi, cà-ci eu tine
Voiu fi poetu stimatu! ..

— Asiá dice in sine
Unu tinerelu poetu,

Ce capulu si-lu totu sfarma
Se scrie vre-unu sujetu,
Si câtu e lumea scrie...
Ori unde ochii-'ndrepti
Pre-alui chârtili, multime
De versuri numai, vedi (?)

"Cà-ci n'am idei, elu díce,
Acum cá óre candu;
Atunci curgeáu din péna-mí
Sujete vrêndu, nevrêndu,
Si lir'a-mi blastemata

Cu totulu s'a nscatu...
E dóga si nu cânta
Vre-unu cântecu laudatu."

"E greu a scrie versuri,
In casa totu inchisu:
Se fiu pre munti romantici
Sub ceriulu celu deschisu;
Acolo fratióre
A-si face versuri míi,
Acolo unde salta
Natur'a 'a armonii."

